

A Rába vízgyűjtő-területének jelentős vízgazdálkodási kérdései

Konzultációs anyag

A Víz Keretirányelv 14. cikke és a 221/2004 (VII. 21.) Kormányrendelet
19.§-a szerinti társadalmi részvétel és konzultáció dokumentuma

*Összeállította: Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
2008 január*

***Szóljon hozzá Ön is
lakókörnyezete vízgazdálkodási problémáihoz!
Írásbeli vélemények 2008. április 30.-ig küldhetők
a 3. oldalon megadott címekre***

Tartalom

Előszó

Kérdések, amelyekre válaszolva segítheti a munkánkat.

Hová küldheti véleményét, állásfoglalását, javaslatait?

Meddig küldheti be a vízgazdálkodást érintő kérdéseit, véleményét?

Hol szerezhet még több információt a konzultációhoz?

Melléklet: Jelentősebb vízgazdálkodási problémák

ELŐSZÓ

Európában az elmúlt 150-200 évben, az ipar, a mezőgazdaság és nem kevésbé a városiasodás sok kárt okozott a - patakok, folyók, tavak - vízében. A romlás a vizek élővilágában volt a legriasztóbb. Ezzel együtt Európa nagy területein jelentősen növekedtek az árvizek, belvizek, különösen a Kárpát-medencében az aszálykárok.

Az Európai Unió tagországai már az 1990-es években elhatározták, hogy megálljt parancsolnak ennek a folyamatnak és 2015-ig közös erőfeszítéssel, amennyire csak lehet rendbe hozzák, jó állapotba helyezik Európa vizeit, különös tekintettel a vízi élet feltételeire. Ennek a hatalmas, rendkívül bonyolult munkának a célját, eszközeit és módszereit az Európai Közösség vízügyi politikáját megtestesítő Víz Keretirányelv (VKI) határozza meg.

A szükséges teendők kereteit meghatározó jogszabály jelentőségét elsősorban az adja, hogy egységes alapokra helyezi a felszíni, felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelmét, a szennyezőkkel szembeni hatékony fellépést, a fenntartható vízhasználatot. Előírja a vizek jó állapotának eléréséhez vezető intézkedések államhatároktól független, vízgyűjtő szintű összehangolását. Hazánk esetében ez azt jelenti, hogy az Európa egy tizedét lefedő, több mint 800.000 km²-es Duna medencében, az érintet országokkal szorosán együttműködve kell a kítűzött környezeti célokat elérni.

A javulás elérése érdekében 2009-ig minden országnak terveket kell készítenie a saját vízgyűjtőire az érdekeltek széleskörű bevonásával. Ez tartalmazza majd azokat a tennivalókat, amelyek megvalósítása esetén a folyók, tavak, felszín alatti vizek jó állapotba kerülhetnek.

A tervezési folyamatot munkaprogram és ütemterv készítése előzte meg, melyet egy féléves időszak alatt az érintetteknek volt lehetősége véleményezni. Ennek eredményeként kialakult a hazai „vízgyűjtő-gazdálkodás tervezés” 2009. év végéig tartó menetrendje.

A munkaprogram szerint az országos terv a Duna, a Tisza, a Dráva és a Balaton vízgyűjtő-területére készített rész-tervekből áll majd össze, melyekhez további 42 db kisebb vízgyűjtőhöz kapcsolódó terv fogja a helyi szintű feldolgozásokat és a helyi szintű érdekek figyelembe vételét biztosítani. Ezekben a kisebb tervezési egységekben már elkészültek az első felmérések, tervvázlatok. A magyar műszaki- és természettudományok évszázados hagyományaira támaszkodva kibővítettük a mérő- és megfigyelő hálózatunkat, mellyel folyamatosan nyomon tudjuk követni a vízzel kapcsolatos természeti folyamatokat.

A Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság közvetlen feladata a Rába, Zala, és a Mura folyókhoz tartozó kisebb vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítése. Ennek első elemeként összeállítottuk az érintett területekre vonatkozó jelentős vízgazdálkodási kérdések dokumentumait, abból a célból, hogy a vizsgált területre meghatározzuk a legfontosabb gyakorlati tennivalókat, kiemeljük azokat az ügyeket, melyek a tervek súlypontjába kell hogy kerüljenek.

Ebben a dokumentumban konzultációs anyag formájában közre adjuk a Rába vízgyűjtő-területére összeállított vízgazdálkodási jellegű főbb kérdéseket, melyeket interneten is nyilvánosságra hoztunk abból a célból, hogy a majd egy hathónapos konzultáció során megvitassuk azt a társadalommal. Az előttünk álló konzultációknak, vitáknak igen nagy jelentőségük van, mivel a jövőnk tervezéséhez nem elegendő csupán a szakemberek tudománya. Meg kell ismerni az érintettek, a helyi közösségek, a gazdálkodók, a természetvédelemért tenni akarók véleményét is.

Ezért a legfontosabbnak vélt vízgazdálkodási kérdésekről szóló, most közreadott összeállítás egy vitaanyag. Hangsúlyozzuk, ez a jelentős gondokról, megoldandó kérdésekről szól. Nem műszaki, vagy gazdasági megoldást kínál, hanem annak számbavétele, hogy a tervezés milyen fő kérdésekre terjedjen ki, illetve melyek azok az ismert feladatok, amelyek érinthetik a tervezést. A felsorolt kérdések, illetve azok megoldásai közvetlenül befolyásolják a vízállapotokat, és azon keresztül a vízi életfeltételeket. A kérdések többsége olyan valós problémák, amelyeket fizikailag kell, illetve lehet megoldani. Megemlítjük még azokat a gondokat is, amelyek megoldása szemléleti változtatást igényel, jogszabály változtatáshoz vagy finanszírozáshoz kötött. Külön felhívjuk a figyelmet arra is, hogy a felsorolás nem rangsor! Az, hogy egy-egy ügy a felsorolásban elől, vagy netán hátrább szerepel, nem minősíti annak sem a nagyságát, sem a jelentőségét. Mindegyik olyan mértékű és jelentőségű, ami önálló, felelős kezelést indokol.

Bízom benne, hogy a 2008. I. félévében lezajló konzultáció során sokan megismerik majd a Rába-vízgyűjtő vízgazdálkodásának jelentős kérdéseit, és sokan hozzá is szólnak annak érdekében, hogy a tervezők megbízható alapot kapjanak a munka további menetéhez.

Szombathely, 2008. január

Nádor István

Igazgató

Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

Kérdések, amelyekre válaszolva segítheti a munkánkat:

- Egyetért-e a megfogalmazott jelentős vízgazdálkodási kérdésekkel?
- Tud-e valamilyen jelentősebb problémáról, amely kimaradt az anyagból?
- Jövőbeni fejlesztési elképzeléseinek megvalósításában akadályozza-e valamely megfogalmazott probléma?

Hová küldheti véleményét, állásfoglalását, javaslatait?

Kérjük, hogy a vízgazdálkodási kérdésekkel kapcsolatos véleményét, kérdéseit, javaslatait az alábbi címek valamelyikére küldjék el:

- Az országos tervre vonatkozóan a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság postacímére (1410 Budapest, Pf. 56.), illetve elektronikus formában a VGT.kerdesek@ovf.hu címre
- a Dunára vonatkozóan az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság postacímére (9002 Győr, Pf. 52.), illetve elektronikus formában a duna@edukovizig.hu címre.
- a Rába vízgyűjtőre vonatkozóan a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság postacímére (9701 Szombathely, Pf. 52.), illetve elektronikus formában a vizgazdalkodas@nyuduvizig.hu címre.

Ezen kívül a lakossági fórumokon szóban is elmondhatja javaslatait, véleményét és kérdezhet szakembereinktől a vízgazdálkodási problémákról. A fórumok időpontjáról külön tájékoztatjuk, többek között a www.nyuduvizig.hu weboldalon is.

Meddig küldheti be a vízgazdálkodást érintő kérdéseit, véleményét?

Kérjük, hogy 2008. április 30.-ig nyújtsa be véleményét, kérdéseit, javaslatait a vízgazdálkodási kérdésekkel kapcsolatban.

Mit kell még tartalmaznia a vízgazdálkodási kérdésekkel kapcsolatban beküldött véleményeknek, állásfoglalásoknak?

Kérjük, hogy állásfoglalásával, kérdésével együtt adja meg

- nevét, címét, egyéb elérhetőségeit
- az Ön által esetleg képviselt szervezet, alapítvány, szövetség nevét, címét
- jogi személy esetén nevet, székhelyet, a cég nevét.

Hol szerezhethet még több információt a konzultációhoz?

- Az országos tervre vonatkozó jellemző vízgazdálkodási kérdések összeállítását a [Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium](#) internet címen a [VITAANYAG - Magyarország jelentős vízgazdálkodási kérdéseiről](#) címszó alatt tudja elérni.
- A Rába vízgyűjtő jellemző vízgazdálkodási kérdéseinek *konzultációs anyagát* ill. háttéranyagait az Igazgatóság honlapján, <http://www.nyuduvizig.hu> tudja elérni a [>társadalmi konzultáció](#) címszó alatt, vagy írásban tudja megtekinteni a
 - Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságon (9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.)
 - Gátörtelep és Védelmi Központban (9970 Szentgotthárd, Szt. István kir. u. 17.)
 - Gátörtelep és Védelmi Központban (9900 Körmend, Szt. Imre herceg u. 59.)
 - Kerületi Felügyelőségen (9600 Sárvár, Esze Tamás u. 68.)
 - ÉDU-KÖVIZIG központban (9021 Győr, Árpád út 28-32.)
 - Rába Szakaszmérnökségen (9025 Győr, Szarvas utca 4.)
 - Nicki Területi Felügyelőségen (9652 Nick, műgát)

A www.euvki.hu és a www.vizeink.hu oldalon bővebben tájékozódhat az országos munkákról.

MELLÉKLET

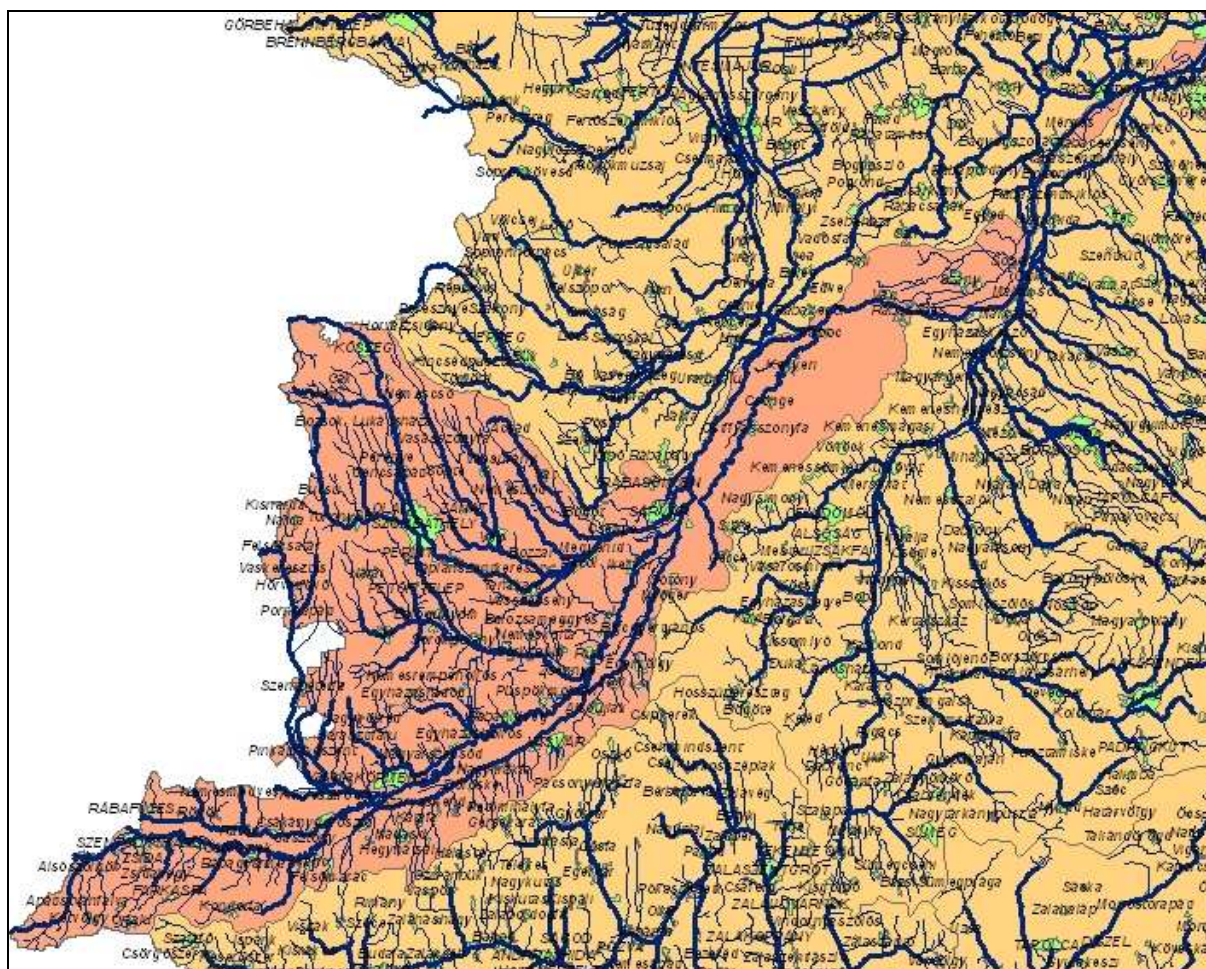
A Rába vízgyűjtőn előforduló legfontosabb vízgazdálkodási kérdések

A Rába vízgyűjtő-területének jelentős vízgazdálkodási kérdéseit a vízügyi szakemberek egységes dokumentumba foglalták.

A dokumentum azt a célt szolgálja, hogy megismerjük a terület legfontosabb vízgazdálkodási problémáit, és ez alapján közösen kidolgozzuk a vizek jó állapotához vezető stratégiákat, valamint közösen megtaláljuk a lehetséges megoldásokat.

Az alegység területét érintő jelentős vízgazdálkodási problémáknak két csoportja jelenik meg a társadalmi vitaanyagban. Az első csoportban a felszíni és felszín alatti vizek Víz Keretirányelv szerinti jó állapotának elérését közvetlenül kockáztató problémák találhatók. A másik csoportba soroltuk azokat a kérdéseket, amelyek a jelenleg ismert társadalmi igények kielégítésével kapcsolatosak, és megvalósításuk várhatóan érinti a Víz Keretirányelv célkitűzéseit.

(Fontos megjegyezni, hogy az itt tárgyalt magyarországi Rába vízgyűjtőben egyéb technikai okok miatt nem szerepel a Répce és a Marcal vízgyűjtője. Ezeket a vízgyűjtőket az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság dolgozza fel. Bővebb információkat a munka állásáról a www.edukovizig.hu honlapon talál.)

Rába vízgyűjtő (1-1-4 tervezési alegység)

Érintett települések

Acsád	Egyházasrádóc	Kemenesszentpéter	Nagykölked	Rábagyarmat	Szemenye
Alsószölnök	Felsőcsatár	Kemestaródfa	Nagymizdó	Rábahídvég	Szentgotthárd
Alsóújlak	Felsőmarác	Kenéz	Nagysimonyi	Rábakecöl	Szentpéterfa
Apátistvánfalva	Felsőszölnök	Kenyeri	Nárai	Rábapatonna	Szil
Árpás	Gasztony	Kétvölgy	Narda	Rábapaty	Szombathely
Balogunyom	Gencsapáti	Kisbabot	Nemesböd	Rábasebes	Tanakajd
Bejcgvertányos	Gérce	Kisunyom	Nemescsó	Rábaszentandrás	Táplánszentkereszt
Bodonhely	Gersekarát	Kondorfa	Nemeskolta	Rábaszentmihály	Tokorcs
Bozzai	Gyanóregye	Koronc	Nemesmedves	Rábaszentmiklós	Torony
Bozsok	Gyöngyösfalu	Körmend	Nemesrempehollós	Rábatöttös	Tömörd
Bögöt	Győr	Kőszeg	Nick	Rádóckölked	Uraiújfalu
Bucusu	Halogy	Kőszegdoroszló	Nyőgér	Rátót	Vág
Cák	Harasztifalu	Kőszegpaty	Orfalu	Rönök	Várkesző
Csákánydoroszló	Hegyháthodász	Kőszegszerdahely	Ostffyasszonyfa	Rum	Vasalja
Csempeszkopács	Hegyhátsál	Lukácsháza	Oszkó	Salköveskút	Vasasszonyfa
Csénye	Hegyhátszentmárton	Magyargencs	Ölbő	Sárvár	Vaskeresztes
Csipkerek	Horvátlövő	Magyarlak	Órimagyarósd	Sé	Vassurány
Csőnge	Ikervár	Magyarnádalja	Páli	Sitke	Vasvár
Csörötnek	Ikrény	Magyarszecsőd	Pápoc	Sobor	Vasszécseny
Daraboshegy	Ivác	Malomsok	Pecöl	Sorkifalud	Vasszentmihály
Dozmat	Ják	Marcaltó	Perenye	Sorkikápolna	Vasszilvagy
Döbörhegy	Jákfa	Megyehíd	Petőmihályfa	Sorokpolány	Vát
Döröske	Kám	Meggyeskovácsi	Pinkamindszent	Sótony	Velem
Edve	Katafa	Mértes	Pornóapáti	Söpte	Vép
Egervölgy	Kemeneshőgyész	Meszlen	Porpác	Szakonyfalu	Viszák
Egyed	Kemenesmagasi	Molnászecsőd	Pusztacsó	Szalafő	Vönöck
Egyházashollós	Kemenesmihályfa	Mórichida	Püspökmolnári	Szany	Zsenye
Egyházaskesző	Kemenessömjén	Nádasd	Rábacsécsény	Szarvaskend	

A teljes vízgyűjtőt érintő kérdések

A vízrendezési létesítmények, vízi medrek, műtárgyak, szivattyútelepek rendszeres műszaki szempontok szerint szükséges karbantartási, fenntartási munkáinak pénzügyi fedezete már hosszú ideje nem áll rendelkezésre. Minimális műszaki igény lenne a medrek évenként legalább egyszeri kaszálása, az iszapolások 5-10 éves ciklusidőben történő elvégzése. Forráshiány miatt a vízi medrek benőtsége, ill. a feliszapolódás már olyan mértékű, hogy az alacsony vízhozamok is csak magas vízzinttel vezethetők le, mely adott esetben helyi károkat vagy a vízjogok korlátozását eredményezhetik. Ugyanakkor mértékadó vagy ahhoz közeli vízhozamok esetén a károk nagyságrendje jelentősen meghaladja a kiépítési szinthez tartozó magassági értékeket, ill. a károk a védekezési beavatkozásokkal is csak korlátozottan és jelentős ráfordítási többlettel csökkenthetők.

Sürgős feladat az EU vízminőségi követelményeinek való megfelelés egyrészt a szennyvízelvezetés és tisztítás, másrészt az ivóvízminőség javítás terén. Ezzel összhangban 2015-ig kiépítésre kerül a Sótony központú szennyvízelvezetési agglomeráció amely öt település szennyvízgyűjtését oldja meg. Ugyancsak 2015-ig szükséges kiépíteni a Szeleste központú szennyvíz agglomeráció közműves szennyvízelvezetését a környező öt érintett településen.

Problémát jelent továbbá, hogy Körmend városában 76%-os, Vasváron csak 35%-os a csatornázottság. Ezekben a városokban a csatornahálózat fejlesztése szükséges. A tisztítóképesség mindkét városban rendelkezésre áll. A területen üzemelő néhány szennyvíztisztító telep intenzifikálása szükséges a szennyezés csökkentési tervekben meghatározottak szerint.

2009-ig 15 településen kell megoldani a szolgáltatott ivóvíz arzén mentesítését valamint 3 településen az ammónia eltávolítását.

Költséges tevékenység az intenzív agrárgazdálkodás feltételeinek biztosítása olyan, rendszeresen, nagy gyakorisággal vízborította (árvizes és/vagy belvizes) területeken, ahol értékes vizes élőhelyek lennének egyébként, melyek a mély fekvésű területeken és a folyóvölgyekben az élőhelyi gazdagságot és változatosságot növelnék. Ezeken a területeken a belvízmentesítés költségei megtakaríthatóak lennének, az intenzív gazdálkodásból származó kémiai terhelések felszámolhatóak, ideiglenes víztározási gondok megoldhatóak lennének, és az élőhelyi változatosság megfelelő extenzív műveléssel (rét, legelő, erdő, nádas) javítható lenne.

Általában kicsi a vízfolyások rendelkezésére biztosított „élettér”, nincs szűrőmező (gyep, vagy fás társulás), nincs lehetőség a vízfolyások partbiztosítására és árnyékolására, (legalább féloldali) árnyékoló faállomány kialakítására, túl közeli a művelt terület határa.

Különlegesen nehéz - gyakran nem is sikeres - a természetvédelmi korlátozások és a vízgazdálkodási feladatok ellátásának kellő összehangolása. Törekvés van arra, hogy a vízfolyások rehabilitációját természetes anyagok felhasználásával, a víz meder-alakító energiáját kihasználva és segítve állítsuk vissza a természethez közeli állapotokat, valamint önfenntartóvá tegyük a vízfolyásokat úgy, hogy azok a társadalmi igényeket is fenntartható módon ki tudják elégíteni. Az árvízvédelmi célok megvalósításához helyenként olyan beavatkozások szükségesek, melyhez a természetvédelmi hatóság nem mindig járul hozzá, konfliktust okozva ezzel a helyi érdekelteknek ill. a feladatukat ellátni kívánó szervezeteknek, kezelőknek.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer nem szolgálja a VKI és a Natura 2000 jogszabályok által elvárt eredményeket. Ezen az állapoton csak megfelelő agrártámogatási rendszer, ösztönzők kialakítása segíthet (nincs forrás a vízfolyások mentén szélesebb sáv kisajátítására).

A parti területek intenzív használata miatt a víz tározására nem áll rendelkezésre elegendő terület, így az árvízmentesítés egyetlen útja a medrek karbantartása (növényzet irtása, mederkotrás), ami gyakran az ökológiai állapot romlását idézi elő.

A vízfolyásokat, hullámtereket terhelő vízi- és horgász turizmus közvetlen emberi szennyezése kedvezőtlen hatással van a vízminőségi, higiéniai és tájészttikai állapotokra.

A VKI-t közvetlenül érintő kérdések

Vízszintsüllyedés okozta ökológiai károsodások

A vízszintsüllyedés miatt a Rába vízszintingadozása nem megfelelő. A folyó mentén található holtágak és mellékágak kiszáradtak, a hullámtéri területek elöntési gyakorisága lecsökkent, a folyó menti talajvízszüllyedése miatt, a felszín alatti víztől függő ökoszisztémák károsodása, élőhelyi gazdagság és változatosság csökkenése

Az 1970-es évekig Marcaltó térségében egy középszakaszzal jellegű folyószakasz alakult ki, a hordalékmozgás egyensúlya, magassági értelemben a meder állandósulása volt megfigyelhető. Efölött a nicki gát duzzasztott bögéje kivételével a meder mélyülése volt jellemző, a marcaltói eróziós küszöb alatti mederszakaszon ugyanakkor jelentős feltöltődést volt megfigyelhető.

A nicki gát alatti szakaszon az akkori vízgazdálkodási helyzetre jól lehet következtetni az árvíztől mentesített területek belvízelvezetését szolgáló főcsatornák és a Rába fenékvonalának összevetéséből. A Vág-Sárdosér-Megág csatorna fenékvonala nagyjából a Rába fenékvonala magasságában haladt, a Kepés-Lesvárié pedig az alatt maradt. Ezzel hozható összefüggésbe, hogy a területen alapvetően a gyakori belvízi elöntések okozták az igazi problémát. A belvízcsatornák még kisvízes időszakban is állandó vízi élettérrel rendelkeztek, így nem vetődött fel a vízpótlás igénye.

Az 1968-1977 között végrehajtott, az árvízvédelmi fejlesztéshez kapcsolódó mederkostrások azonban a meder mélyülését, a vízszintek süllyedését vonták maguk után. A vízrendszer fő befogadjának számító Duna kis- és középvízszintjei a legutóbbi 25-30 évben jelentős mértékben süllyedtek. A Mosoni-Duna torkolatában jelenleg a kisvízszint csaknem 2,0 m-rel alacsonyabb az 1961-ben rögzítetténél. Ennek természetesen a Mosoni-Duna és a Rába alsó szakaszára is hatása van, ezért a várt visszatöltődési folyamat lelassult, a tartós kisvízszintek miatt a mentett oldali területeken, medrekben, holtágakban is tartós vízhiányok fordulnak elő. A Rába jelenlegi fenékvonala a korábbiaktól eltérően jelentős mértékben a belvízcsatornák fenékszintje alatt marad.

A Sárvár alatti szakaszon az 1900-as években megfigyelhető medersüllyedés tovább folytatódik. Mivel a folyó hatással van a környező területek talajvíz-ellátottságára a vízpótlással nem rendelkező Lánka-patak az év nagy részében száraz.

(Érintett vízfolyások: Rába, Vág-Sárdosér-Megág csatorna, Kepés-Lesvári csatorna, Lánka-patak)

Vízfolyások szennyvíz terhelése

Az Ausztriából érkező Rába folyó a szentgotthárdi duzzasztónál évek óta zavaró módon habzik az ausztriai börgyárakból származó, nem megfelelően tisztított szennyvizektől. Ugyanezek a szennyező források miatt magas a víz nátrium tartalma mely a Rába alsó vízgyűjtőjén használt öntözővíz minőségére gyakorol káros hatást. Az ausztriai börgyárak szennyvíztisztító telepeinek fejlesztése szükséges a Rába szennyezőanyag terhelésének csökkentése céljából.

A Lapincs esetében is igen jelentős probléma a magas nátrium egyenérték, mely a termálvizet is felhasználó ausztriai fűtőműtől származik, mely szintén a Rába alsó vízgyűjtőjén használt öntözővíz minőségére gyakorol káros hatást. A sóterhelés csökkentése szükséges.

A Sorok-Perint a vízgyűjtő-gazdálkodási alegység egyik legszennyezettebb vízfolyása a Szombathely Városi Szennyvíztisztító Telepről kibocsátott szennyvíz foszfor koncentrációja miatt, mely nem tud kellően felhígulni a befogadó Sorok-Perint kis vízhozama miatt.

Az időszakos- és kisvízfolyásokat terhelő szennyvízbevezetések okozta problémakör kettősen jelentkezik: egyrészt nem kívánatos mederelfajulásokat okozhat, másrészt a tisztított szennyvíz - különösen ha a szennyvíztisztító telep nem rendelkezik jól működő III. tisztítási fokozattal- jelentős növényi tápanyagterhelést ad a kisvízfolyásnak, amely vegetációs időszakban a vízinövényzet túlburjánzását okozza. A meder növényzettel való nem kívánatos benövése jelentősen megnöveli a fenntartási költségeket, illetve csökkenti a vízfolyások levezető képességét, ami erősen gátolja a meder fő funkcióját; a vízgyűjtő területen összegyűlő csapadékvizek elvezetését.

(Érintett vízfolyások: Rába, Lapincs, Sorok-Perint, egyéb szennyezett kisvízfolyások))

Vízigények és vízkészletek egyensúlyi problémája

A vízigények időbeni eloszlása és mértéke nem felel meg a készletek alakulásának, a vízhiány visszatérő probléma

A Kis-Rába rendszer vízellátása nagyobb részt a Rábából történik, ezen kívül az Ikva patak, Kardos-ér, a Répce és a Kőrös patak szállítanak vizet, de a Répce kivételével ezek nyári vízhozama nem számottevő. A Kis-Rábába maximálisan $8 \text{ m}^3/\text{s}$ vízmennyiség adagolható ki. A Rába ökológiai vízigénye $3,9 \text{ m}^3/\text{s}$. Sárvárnál a Rába alsó szakaszára átadandó vízmennyiség ennek megfelelően $11,9 \text{ m}^3/\text{s}$. Ezen érték alatt az öntözések, és más vízhasználatok mértékétől függően vízkorlátozás elrendelésére kerülhet sor. A rendszeren korábban jelentős öntözések folytak, de a mezőgazdasági nagyüzemek megszűnésével és az öntözés jelentős drágulásával ezek mértéke lecsökkent. Jelenleg a legnagyobb éves vízfelhasználó a Fertő-Hanság Nemzeti Park. A Kis-Rábából és Keszeg-érből kerül feltöltésre a Barbacsi-, a Kónyi- és a Fehér-tó, illetve a Nyirkai élőhely. Az öntözési és ökológiai célú vízpótlás mellett egyre nagyobb szerepet kap az energetikai célú vízhasználat. Jelenleg a legnagyobb problémát az okozza, hogy a vízigények leginkább akkor jelentkeznek, amikor a vízkészletek lecsökkennek, és így a vízigények jelentős része nem kielégíthető. Ezt bizonyította a 2003-as és a 2005-ös aszály is. A Rába vízhozama nyáron gyakran $20 \text{ m}^3/\text{s}$ alá csökken, tartósan csapadékhiányos időszakban pedig $10 \text{ m}^3/\text{s}$ körüli, vagy az alatti érték.

Jelentős probléma, hogy a vízfolyások ökológiai vízigénye túlnyomó többségben nincs meghatározva, így a vízkészlet-gazdálkodás során sem lehet ezekkel az értékekkel számolni. Az ökológiai vízigények kellően megalapozott meghatározásához nem állnak rendelkezésre a szükséges feltételek.

A Rábán és a Pinkán üzemelő erőműi duzzasztók vízjárást módosító hatásai kisvíz idején okoznak vízkészlet-gazdálkodási konfliktusokat a területen élő érdekeltek között.
(Érintett vízfolyások: Rába, Pinka)

Vízi életterek átjárhatóságának hiánya

Jelentős probléma a Rába és a hullámtéri holtágak, mélyterületek megfelelő kapcsolatának, a hossz- és keresztirányú átjárhatóságnak a hiánya.

A vízi élővilág és a víziturizmus számára a hosszirányú átjárhatóságnak a duzzasztók az akadályozói, hallépcsők ill. csónak átemelők hiányában. Ilyen duzzasztók találhatóak a Rába felső szakaszán Alsószölnöknél, Csörötneknél, Körmendnél és Ikervárnál.

Különböző okokból hosszirányú átjárhatósági akadály mutatkozik a kisvízfolyások többségénél is.

A Rába természetes úton megvalósuló keresztirányú átjárhatóságát Sárvár felett egyedül a települések védelmében kiépített töltések akadályozzák.

A Sárvár alatti szakaszon azonban a régebben elvégzett folyószabályozási munkák és a kiépített védművek által lehatárolt szűk szabad sáv miatt a szabad folyófejlődés gátolva van. A Rába meder hosszirányú átjárhatósága az ÉDUKÖVIZIG kezelésében lévő 86 km hosszú szakaszán az egyetlen keresztirányú elzárás a nicki duzzasztómű kivételével biztosított. Itt jelenleg van folyamatban hallépcső kiépítése. A főmeder elkülönül a hullámtéri holtágaktól, laposoktól, ami a vízszintsüllyedésre, a medervándorlásra, a feliszapolódásra illetve a vízszintsüllyedés hatására a középvízi meder, valamint kiszáradó mélyebb fekvésű hullámtéri területek elnövényesedésére vezethető vissza. A keresztirányú átjárhatóságot jelentősen korlátozzák a középvízi meder partélein kialakuló övzátónyok. A folyóhoz kapcsolódó vízfolyásoknál, csatornáknál sem megoldott a szabad átjárhatóság.

A Rába töltésezekor a mentett oldali holtágak levágásra, áttöltésre kerültek, kapcsolatuk a folyóval megszűnt, csak talajvízből kapnak vízpótlást. A vízszint-süllyedésből adódóan egy-két kivételtől eltekintve az év nagy részében részben, vagy teljesen kiszáradnak, szukcessziójuk felgyorsul. Új holtágak kialakulására pedig nincs lehetőség, csökkent a vízfolyáshoz csatlakozó állóvizek gazdagsága. A mentett oldali holtágak rehabilitációjára és a folyóval történő kapcsolat helyreállítására erős helyi igény mutatkozik.

(Érintett vízfolyások: Rába, Pinka, egyéb kisvízfolyások)

Osztrák-magyar Rába szakaszok ökológiai rehabilitációja

A Rába Szentgotthárd térségi vízminőségi problémájával a magyar és az osztrák szakminiszterek megállapodása alapján a Rába Akciócsoport foglalkozott. Az Akciócsoport az elvi megállapodások létrejötte után 2007. október 1.-vel megszűnt és a Rába Akcióprogram további végrehajtását ill. annak monitorozását a Magyar-Osztrák Vízügyi Bizottság keretében, a feladatra létrehozott Rába ad hoc Munkacsoport végzi.

A Munkacsoport feladatul kapta még a Rába ökológiai rehabilitációját is. A rehabilitációs munkában a két országnak közösen kell elvégeznie a Rába-szurdoktól Körmendig (133 km) a Rába hidromorfológiai és ökológiai állapotának a Víz Keretirányelv célkitűzéseivel összhangban történő javítását, valamint a Rába, mint természeti és rekreációs terület funkciójának fokozását. A kétoldalú Munkacsoport a tervezési területen felmérte a különböző terheléseket, emberi beavatkozásokat, és meghatározta a főbb elvégzendő feladatokat prioritási sorrendben. A megvalósításhoz különböző európai pénzforrásokat kíván felhasználni pályázatokon keresztül. Mivel a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek első változata csak 2008. decemberére készül el, így fontos feladat lesz a szükséges projekteket úgy elindítani, hogy azok szervesen illeszkedjenek majd a készülő tervbe.

A Rába problémájának mielőbbi kezelése szükségessé teszi, hogy a vízgyűjtő-gazdálkodási terv intézkedési programjának néhány elemét minél előbb megvalósítsuk.

A Rába ökológiai rehabilitáció projectjének fő célkitűzése, célkatalógusa a www.nyuduvizig.hu honlapon az *Információk a Rábáról – Rába Akció csoport dokumentumai* menüpontok alatt található.

A felszín alatti vizek védelme nem kellően biztosított

A sérülékeny ivóvízbázisok egy részén nincs még elvégezve a diagnosztikai vizsgálat, nincs meghatározva a védőterület.

A településrendezési terveket összhangba kellene hozni a meghatározott védőterülettel, amennyiben ez nem lehetséges, új vízbázist kell kialakítani.

Problémát okoz a szennyező források felszámolásának, kitelepítésének finanszírozása.

Megoldandó feladat a mezőgazdaság műtrágya és növényvédő szerek felhasználásának a talajvíz védelmi szempontjából való optimalizálása.

Egyéb kérdések, melyek megoldásához figyelembe kell venni a VKI-t

Vízkár általi veszélyeztetettség

Települések esetében jellemző, hogy a vízfolyások környezetében lévő, a régebbi időkben a vízjárás szeszélyessége miatt szabadon hagyott területeket kívánják fejlesztési célokra felhasználni, komoly veszélyeztetettségnek kitéve az ide települőket.

A lakott területek árvízi biztonságának megteremtése céljából szükségessé válhat a vízvisszatartások különböző módszereinek alkalmazása (művelési ágváltoztatások, záportározók, árvízcsúcs-csökkentő tározók, stb. létesítése), melyek forráshiány miatt vagy nem épülnek meg, vagy konfliktust okoznak a területen gazdálkodók/kezelők számára – végső soron meghagyva a veszélyeztetettséget. A hullámtéren lévő település-részek védelme érdekében védtöltések létesülhetnek egyéb megoldás hiányában.

Más jellegű probléma mutatkozik a Rába Sárvár alatti, töltésezett szakasza mentén.

A befogadó (Mosoni-Duna) árvízszintjének növekedése valamint a hullámtéri feltöltődés és az árvízi levezető-képesség romlása emelkedő árvízszinteket okoz, ami a geológiai felépítés miatt a belvív-veszélyeztetettséget is növeli. Az árvízvédelmi védvonalak jelenlegi kiépítettsége, műszaki állapota nem ad elvárható szintű biztonságot.

A tervezési alegységgel érintett terület 4 árvízvédelmi öblözetet érint. A Rábaközi, Nicki, Kemenesaljai, Holt-Marcal-Győri árvízvédelmi öblözetet. Az ármentesített terület nagysága 1267,4 km²

A térség árvízvédelmét a torkolati szakaszon alapvetően a Duna visszaduzzasztó hatása, felette a Rába, és a Répce árvize határozza meg

A védvonalak mértékadó árvízszinthez (MÁSZ) viszonyított kiépítettségi hiányai a következőképpen alakulnak:

Vízfolyás	Védvonal teljes hossza	Magassági hiány		Keresztmetszeti hiány		Altalaj hiány	
Rába	167,384 tkm	109,79 km	65%	95,86 km	57 %	49,2 km	29 %

A Rába jobb parti árvédelmi töltés Sárvár alatti szakaszán Várkeszőig a terület szükségeltartozó igénybevitelére került kijelölésre. A helyenként mértékadó árvízszintet sem elérő árvízvédelmi töltésen a védekezés lehetősége bizonytalan. A jelentős magassági hiány, valamint a rövid időelőny miatt az előrejelzés bizonytalanságából adódóan. A Rába, a befogadó Mosoni-Duna és a Duna árvízi levezető-képessége helyenként jelentős mértékben lecsökkent. A tényleges mérések alapján kalibrált számítógépes matematikai modellel számított 1%-os árvízhozamhoz tartozó felszínigörbe a teljes szakaszon a mértékadó árvízszint felett van, helyenként 1 méterrel is meghaladva azt.

A legutóbbi árhullámoknál a rossz műszaki állapotú műtárgyaknál komoly veszélyt jelentő jelenségek fordultak elő.

A károkat okozó szélsőséges események között eltelt időszak sokszor olyan hosszú, hogy az érintett lakosság veszélyérzete csökken, vagy elmúlik. A Rába alsó szakaszán 1996-ban vonult le utoljára jelentősebb árhullám. Az „árvízmentes” időszakban a vízkárelhárításra fordítandó források előteremtése nehéz. A vízgazdálkodási létesítmények állapotromlása, az emelkedő árvízszintek növelik a káresemények bekövetkezésének valószínűségét.

Az előrejelző rendszerek csak részben épültek ki, a rendelkezésre álló időelőnyök nem elegendők a megalapozott védekezéshez.